

Kausativa verb i ergativ och transitiv analys – en jämförelse mellan svenskan och danskan

Johanna Salomonsson

Linnéuniversitetet, johanna.salomonsson@lnu.se

Alexandra Holsting

Syddansk universitet, aho@sdu.dk

I Halliday & Matthiessens (2014) beskrivning av s. k. kausativa processer diskuteras i samband med redogörelsen för parallellen mellan transitivitet och ergativitet. Det rör sig om satser av typen *Katten tvingade råttan att springa ut* där en process *tvingade* orsakar en annan process *springa ut* med sina deltagare och omständigheter. *Katten* är agent till *tvingade*, och *råttan* är medium till *att springa ut*.

Ergativ analys	Agent1	Pro-	Agent2	Medium	-cess	Medium
Transitiv analys	Initiator		Förstadeltagare			Andradeltagare
Svenska	Katten	tvingade		råttan	att springa ut.	
Danska	Katten	tvang		rotten	til at løbe ud.	
Svenska	Vi	hjælper	henne		att hitta	nyckeln.
Danska	Vi	hjælper	hende		med at finde	nøglen.

Vi menar att dessa konstruktioner ska analyseras annorlunda, där infinitivfrasen i svenskan och prepositionsfras i danskan är en egen deltagare som konstrueras tillsammans med Den Gynnade.

Valet av preposition i danskan styrs av om den Gynnade realiseras av en Mottagare eller en Klient:

Ergativ analys	Agent	Process	Beneficiant/ den Gynnade	Medium
Transitiv analys	Aktör	Materiell process	Mottagare/ Klient	Mål
Svenska	Katten	tvingade	råttan	att springa ut.
Danska	Katten	tvang	rotten (Mottagare)	til at løbe ud.
Svenska	Vi	hjælper	henne	att hitta nyckeln.
Danska	Vi	hjælper	hende (Klient)	med at finde nøglen.

Bruket av de olika prepositionerna föranleder oss att förstå dem som realiseringar av olika lexikogrammatiska betydelser. Det ger oss anledning att diskutera kausativa verb med grammatiska metaforer som Mål/ Utsträckning, och hur det relaterar till processanalyser ur ett transitivt resp. ergativt perspektiv.

Referenser:

Halliday, M. & Matthiessen, C. 2014: *An introduction to functional grammar*. London: Arnold.